

УДК 72.01:711

СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ПІДґРУНТЯ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ ВІЗУАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ В МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

РЕБДСВА Наталя, ТРЕТЯК Юлія

Київський національний університет будівництва і архітектури

n.a.rebdeva@ukr.net

tretiak.iuv@knuba.edu.ua

Сучасний соціальний, культурний та політичний контекст потребує змін у сфері дизайну архітектурного середовища міст та поселень України, які відповідали б новим запитам від українського суспільства. Візуальні комунікації приймають на себе роль зв'язку між просторовими елементами середовищного дизайну та різними соціальними групами населення. Результатом впровадження нових типів комунікаційних зв'язків різних видів має стати сучасний дизайн архітектурного середовища міст та поселень України, який, окрім функціональності, має відповідати високому рівню емоційного комфорту для українського населення.

Ключові слова: комунікації, візуальні комунікації, дизайн, дизайн міського середовища, соціум України.

ВСТУП

Теорія комунікації, як міждисциплінарна наука й дисципліна, виступає підґрунтям для формування таких прикладних інформаційно-комунікаційних напрямів, як пропаганда, реклама, переговори, зв'язки із громадськістю, спічрайтинг тощо. [1; 2]. У сучасному суспільстві, де стали можливими інформаційні війни, має бути налагоджено ефективний інструментарій досягнення інформаційного миру. Інформаційний мир не передбачає відсутність ворожої пропаганди та не забезпечує рівновагу між протиставними ідеологіями. Інформаційний мир передбачає наявність ефективної комунікації миротворчих повідомлень, які об'єднують суспільство. Дизайн міського середовища є однією з основних платформ для впливу та формування соціальних процесів, а саме: трансляції ідей, формування діалогу між верствами населення, об'єднання нових спільнот. З цих позицій теорію комунікації можна вважати соціально-культурною основою формування ефективного емоційного дизайну міського середовища.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою публікації є визначення й систематизація основних завдань та визначення ролі теорії комунікації в процесі проектування інноваційних об'єктів міського середовища України, зокрема, у військові та після військові часи.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Інформація та інформаційні технології, протягом останніх десятиліть стали ідеологічною зброєю у протистоянні різних політичних сил. Поняття

інформаційної війни зустрічається в роботах багатьох сучасних науковців - філософів, соціологів, істориків, культурологів - та відноситься до "феномену війни третьої хвили" (Е. Тоффлер), відображуючи події нашої реальності. Аналіз праць з даної проблематики дозволяє дійти думки, що позиції "війни" має бути протиставна теорія миру та гармонії, яка використовує інформаційні технології не в ролі агресивної зброї, але як інструмент миру, що сприяє об'єднанню людей, збереженню життя, вихованню поваги до етнічної культури.

Об'єднання різних соціальних груп може відбуватися на основі спільних мети та цінностей. Однією з незмінних цінностей соціуму є фізична та емоційна безпека населення. В стані військового та після військового часу, попри наявну фізичну небезпеку, дизайн архітектурного середовища міст та поселень України може формувати середовище взаємопідтримки, допомоги та людяності.

Основні завдання дизайну середовища, ґрунтуючись на категоріях теорії комунікації, мають бути сформовані у відповідності до основних соціальних проблем, що постають в українському суспільстві у військові та після військові часи. Такими завданнями комунікативного дизайну середовища виступають:

1. Вчасне надання оновленої інформації щодо розташування та функціонування безпечних приміщень (укриттів, сховищ); чітка координація руху громадського транспорту [3]; створення системи локацій волонтерських центрів, медичних закладів та інших соціальних установ.
2. Донесення інформації до цивільного населення (вербальними та візуальними засобами) про етичне та безпечне поведіння з ветеранами та діючими військовими, які зазнали поранень, контузій, тому потребують обережного та турботливого ставлення.
3. Підтримка морального стану населення через визначення психологічних потреб найбільш вразливих верств та забезпечення їх засобами дизайну. Досліджено, що групи вимушено переміщених осіб потребують відчуття тимчасової оселі; військові - потребують вдячності і визнання важливості їхньої ролі; рідні постраждалих та загиблих потребують пам'яті про своїх близьких; всі соціальні групи населення країни об'єднує потреба у надії на майбутнє та взаємопідтримці.

Дослідженням виявлено, що велика кількість різноманітних психологічних проблем та запитів громадян України, які складають різні соціальні групи населення, потребують більшої кількості реабілітаційних центрів та кваліфікованих спеціалістів з психологічної допомоги. Ефективним рішенням даної проблематики засобами середовищного дизайну є формування нової методології в сфері візуальних комунікацій. В аспекті забезпечення потреб у психологічній реабілітації населення під час військового та після військового часу, дизайн візуальних комунікацій в міському середовищі є одним з ефективних засобів відновлення ментального здоров'я людей. Отже, середовище міста може стати простором емоційно-психологічного "лікування" та відновлення, в якому населення, матеріальні та візуальні елементи дизайну виступають елементами єдиної системи, що самоорганізується.

За думкою Дж. Стейна, слід розвивати стратегічну теорію інформаційної війни, а технології придуть самі. Відповідно до такого твердження, першим кроком до формування нових технологій у сфері візуальних комунікацій дизайну міського середовища має стати сформована стратегія формування і збереження інформаційного “миру”, а загалом, створення повноцінного гармонійного предметно-просторового середовища міст та поселень в Україні. Згідно теорії піраміди потреб Абрагама Маслоу, потреби людини еволюціонують разом з її розвитком, від базових (фізіологічних), до безпекових, соціальних, культурних, національних, а також до потреб індивідуального самовираження [4]. Роль візуальних комунікацій в дизайні міського середовища має пройти шлях становлення та трансформації, подібний до розвитку суспільства.

ВИСНОВКИ

Дослідження та аналіз соціальних процесів в світовому та українському суспільстві дає можливість дійти висновку, що роль візуальних комунікацій в дизайні міського середовища має трансформуватися від функціональної (вчасне надання актуальної інформації) до психологічної (задоволення емоційних потреб різних соціальних груп населення). Незважаючи на важливість функціональної та ергономічної складової створення об'єктів дизайну, основна й важлива роль в процесі проєктування міського середовища відводиться композиційним засобам формування його емоційного стану, атмосфери. Таким чином за допомогою системи візуальних комунікацій створюється дизайн не тільки зручних та естетичних, але й психологічно комфортних міських просторів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Barker L.L. Communication. Englewood Cliffs, 1984
2. Fiske J. Introduction to communication studies. London - N.Y. Routledge, 1990
3. Gabriela Christmann, Ajit Singh, Jörg Stollmann, Christoph Bernhardt. Visual Communication in Urban Design and Planning: The Impact of Mediatization(s) on the Construction of Urban Futures. Urban Planning 2020.
4. Скотт Кауфман. За межами піраміди потреб. Видавництво «Лабораторія», 2021.

REBDIEVA N., TRETIAK YU.

VISUAL COMMUNICATIONS IN URBAN DESIGN

The modern social, cultural, and political context requires changes in the design of the architectural environment of cities and settlements of Ukraine and demands from Ukrainian society. Visual communications assume the role of communication between spatial elements of environmental design and different social groups. The result of introducing new types of communication links of different species should be the modern design of the architectural environment of cities and settlements of Ukraine, which, in addition to functionality, should correspond to a high level of emotional comfort for the Ukrainian population.

Keywords: communications, visual communications, design, urban design, society of Ukraine.